

สาเหตุการเปลี่ยนแปลงการตีความทางอุดมการณ์ของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย

นับตั้งแต่ทศวรรษ 1960 ถึงกลางทศวรรษ 1970 จีนเป็นประเทศที่ยึดถืออุดมการณ์คอมมิวนิสต์อย่างเคร่งครัดในอันที่ทำการต่อต้านจักรพรรดินิยมอเมริกาที่เข้ามาทำสงครามในเวียดนาม ลาว และเขมร ทั้งนี้เพราะจีนมองเห็นว่าสหรัฐอเมริกากระทำตนรุกรานประเทศเวียดนาม และการที่สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศมหาอำนาจในโลกทุนนิยม มาทำสงครามในเวียดนามซึ่งอยู่ติดกับประเทศจีนนั้นเป็นภัยต่อความมั่นคงโดยตรงของจีน และการที่สหรัฐอเมริกาตั้งองค์การซีโต้ตามข้อตกลงมะนิลา (Manila Pact) ซึ่งเป็นองค์การความร่วมมือทางทหารของกลุ่มประเทศตะวันตก และการตั้งฐานทัพรายล้อมจีนถึง 119 แห่งในเอเชีย ตามนโยบายสกัดกั้นภัยจากคอมมิวนิสต์ในเอเชียอาคเนย์¹ ทำให้จีนคิดว่า อเมริกากำลังกำจัดบทบาทของจีนออกจากเอเชียอาคเนย์และหากเวียดนามแพ้สงคราม อเมริกาก็จะสามารถตั้งฐานทัพ และขีปนาวุธประชิดถึงพรมแดนจีนอย่างง่ายดาย และนั่นหมายความว่าจีนจะตกอยู่ในฐานะที่เป็นอันตรายต่อการถูกทำลาย และความปราชัยของเวียดนามเหนือก็จะทำให้เกิดภัยคุกคามของจีนในด้านคอมมิวนิสต์เสื่อมทรามลง เพราะจีนเป็นผู้สนับสนุนเวียดนามเหนือมาเป็นเวลานาน การพ่ายแพ้จึงมีความหมายที่โลกคอมมิวนิสต์พ่ายแพ้ต่อโลกทุนนิยมด้วย

ดังนั้นการตีความทางอุดมการณ์ของพรรคคอมมิวนิสต์จีน (พคจ.) ในช่วงนี้ก็คือ การที่โลกได้แบ่งออกเป็นสองค่ายอย่างชัดเจนคือ โลกสังคมนิยมและโลกจักรพรรดินิยม ซึ่งจีนนั้นสังกัดค่ายสังคมนิยมที่จะต้องทำการต่อต้านกับอิทธิพลของจักรพรรดินิยมที่มีนโยบายรุกรานและถือว่าเป็นศัตรูกับประชาชนทั้งโลก จากการตีความดังกล่าวนี้เองทำให้จีนตัดสินใจเข้าร่วมและสนับสนุนการต่อสู้ของเวียดนามในการต่อต้านจักรพรรดินิยมอเมริกา

¹ ดูรายละเอียดใน ศุภศิ สกุศลรัตน์, "จีนกับเอเชียอาคเนย์ แนวนโยบายต่างประเทศของจีนต่อเอเชียอาคเนย์ในรอบยี่สิบปี (1960-1980)," (วิทยานิพนธ์สาขาระหว่างประเทศและการทูต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ.2521), หน้า 26-35.

อย่างไรก็ตาม ในช่วงกลางทศวรรษ 1970 เมื่อสงครามเวียดนามสิ้นสุดลง พร้อมกับการที่อเมริกาเตรียมถอนตัวออกจากภูมิภาคตามลัทธินิกสัน และองค์การซีโต้ก็ปิดตัวเองลงในปี 1977 จีนจึงเริ่มตระหนักว่าภัยที่แท้จริงของจีนขณะนี้คือรัสเซีย ไม่ใช่อเมริกาอีกต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากในปี 1969 นั้น จีนและรัสเซียมีความขัดแย้งในเรื่องพรมแดน และเกิดการปะทะกันขึ้นที่แม่น้ำอุสซูรี (Ussuri) และในเวลาเดียวกันที่รัสเซียก็ประกาศระบบความมั่นคงร่วมกันในเอเชีย (The Collective Security System) โดยนายเลียวโอนิค เบรสนเนฟ ซึ่งมีหลักการและเหตุผลที่จะร่วมมือกับกลุ่มประเทศในเอเชีย ทั้งทางเศรษฐกิจ การพัฒนาประเทศ และสันติภาพ เพื่อป้องกันการครอบงำและการบุกรุกของมหาอำนาจ²

ดังนั้นในปี ค.ศ. 1972 เหมา เจ๋อตง ได้กล่าวกับประธานาธิบดีนิกสัน เมื่อคราวมาเยือนประเทศจีนว่า "ศัตรูที่แท้จริงของจีนก็คือรัสเซีย" และในปี 1973 โจว เอิน ไหล นายกรัฐมนตรีขณะนั้นก็กล่าวว่า รัสเซียเสนอระบบนี้เพื่อมาปิดล้อมจีน³ ดังนั้นในช่วงต้นทศวรรษ 1970 โจว เอิน ไหล จึงได้เริ่มดำเนินนโยบายทางการทูตกับสหรัฐอเมริกาไปพร้อม ๆ กับการให้การสนับสนุนการต่อสู้ของพรรคคอมมิวนิสต์ท้องถิ่น และการทำสงครามเวียดนาม ทั้งนี้เพื่อตอบโต้กับโซเวียตรัสเซีย หลังจากเกิดการปะทะกันตามพรมแดนระหว่างจีนกับรัสเซียในปี 1969

นอกจากความขัดแย้งระหว่างจีนกับโซเวียตแล้ว ในช่วงนี้จีนก็มีความขัดแย้งกับเวียดนามอีกด้วย ทั้งนี้เนื่องจากในช่วงปลายสงครามเวียดนามที่จีนกำลังดำเนินการสัมพันธ์ทางการทูตกับอเมริกันนั้น รัสเซียได้เพิ่มความช่วยเหลือให้แก่เวียดนาม และอิทธิพลของรัสเซียในเวียดนามก็เพิ่มขึ้นด้วย ในขณะที่บทบาทของจีนก็เริ่มลดน้อยลงในเวียดนาม และจีนก็ล้มเหลวในการโน้มน้าวให้เวียดนามมาร่วมทำข้อตกลงต่อต้านการครอบงำความเป็นเจ้าวกับจีน คือในเดือนพฤศจิกายนปี ค.ศ. 1977 เล่ควาน (Le Duan) ประธานพรรคคอมมิวนิสต์เวียดนามได้เดินทางไปจีน

² คุรยละเอียดใน Devendra Kaushile and Satyendra Peerthum, Toward Collective Security System in Asia (New Delhi : Allied Publishers, 1977), pp. 13-20.

³ Doak A Barnett, China and the Major Powers in East Asia, (Washington D.C.; the Brookings Institute, 1977), pp. 193-200.

ประธาน ฮว่า กั๋ว เฟิง ได้แสดงความหวังว่า เวียดนามจะร่วมมือกับจีนต่อต้านจักรพรรดินิยม และสังคมนิยม แต่เลคว่น ได้กล่าวตอบว่า "เวียดนามรู้สึกซาบซึ้งในความช่วยเหลือของจีน แต่เวียดนามก็ต้องขอคุณโซเวียตและประเทศสังคมนิยมอื่น ๆ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือเวียดนาม"⁴ ดังนั้นในเดือนธันวาคม ในปีเดียวกัน คณะกรรมการกลางจีนจึงได้ตัดสินใจเข้าข้างกัมพูชาในปัญหาความขัดแย้งระหว่างเวียดนามกับกัมพูชาเพื่อต่อต้านเวียดนาม และในเดือนมกราคม ปี ค.ศ. 1978 นั้นเองจีนก็โจมตีเวียดนามว่า "กระทำตนเป็นผู้รุกราน" (act of aggression)⁵ ความขัดแย้งระหว่างจีนกับเวียดนามมีมากยิ่งขึ้น เมื่อเวียดนามเข้าร่วมกลุ่มเศรษฐกิจโคมิคอน (COMECON) กับโซเวียต และเซ็นสัญญาความร่วมมือทางทหารและการป้องกันร่วมกันกับโซเวียตอีกด้วย โดยนายเลียวโอนีค เบรสเนฟ ได้กล่าวสุนทรพจน์แก่คณะผู้แทนเวียดนามในเดือนตุลาคม 1978 ก่อนหน้าการเข้ายึดกัมพูชาเพียง 1 เดือนว่า "เราขอยืนยันว่ารัสเซียจะช่วยเวียดนามสร้างสังคมใหม่ป้องกันอหิปไตย และเสริมฐานะของเวียดนามให้เป็นฐานที่มั่นคงของสังคมนิยมในเอเชียอาคเนย์"⁶

จากความขัดแย้งระหว่างจีนกับโซเวียตและเวียดนามนี้ ทำให้จีนมีความกังวลและให้ความสนใจต่อกภัยและปัญหาการคุกคามที่มาจากโซเวียตและเวียดนามมากขึ้น และการถอนตัวของสหรัฐอเมริกาออกจากภูมิภาคนี้ไป ทำให้จีนเห็นความจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงการตีความทางอุดมการณ์ของตนใหม่ เพื่อป้องกันภัยที่คุกคามจากค่ายสังคมนิยมด้วยกันเอง ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ช่วงดังนี้คือ

⁴ Sheldon Simon, "Peking and Indochina : The Perplexity of Victory", Asian Survey Vol. XVII, No.6 (June 1977), p.403.

⁵ Kay Möller, The Thai Communist Movement and China-Vietnam Competition in Southeast Asia. (Bundesinstitut Für ostwissenschaftliche und Internationale Studien, Köln 1981), p.12.

⁶ ทาวร สุขกันยา, "จีนกับผู้นำอินโดจีน" ใน สงครามและความขัดแย้งในอินโดจีน, ฤษณีย์ จักรานนท์, ผู้รวบรวม (กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา, 2522), หน้า 167.

1. ทฤษฎีสามโลก ระหว่างปี 1977-1978

ทฤษฎีเกี่ยวกับการแบ่งโลกเป็นสามโลก ที่ทางการจีนเสนออย่างเป็นระบบในช่วงปลายปี 1977 โดยผ่านทางหน้าหนังสือ "เหินหมินยี่เป้า" นั้น เป็นแนวความคิดทางอุดมการณ์ที่อยู่เบื้องหลังนโยบายต่างประเทศของผู้นำจีน ฮว่า กั๋ว เฟิง - เต็ง เสี่ยว ผิง ดังจะเห็นได้จากรายงานการประชุมสมัชชาพรรคคอมมิวนิสต์จีนครั้งที่ 11 เมื่อเดือนสิงหาคม ค.ศ. 1977 ในรายงานต่อสมัชชาพรรค ประธานฮว่า กั๋ว เฟิง ได้อ้างถึงทฤษฎีการแบ่งแยกออกเป็นสามโลกว่าเป็นของประธาน เหมา เจ๋อตุง⁷ ที่ให้แนวทางที่ถูกต้องเกี่ยวกับการต่อสู้ระหว่างประเทศในปัจจุบัน และได้ชี้อย่างชัดเจนว่า ประเทศใดเป็นพลังปฏิวัติ ประเทศใดเป็นศัตรูเอก และพลังที่เป็นกลางที่จะต้องช่วงชิงมาเป็นแนวร่วมในการต่อสู้ทางชนชั้นกับศัตรูเอก

แก่นของทฤษฎีนี้อยู่ที่การแบ่งประเทศต่าง ๆ ในโลกออกเป็นสามส่วน คือ โลกที่หนึ่งประกอบด้วยอภิมหาอำนาจทั้งสองคือ จักรพรรดินิยมอเมริกา และสังคมนิยมโซเวียตรัสเซีย ที่ถือว่าเป็นศัตรูของประชาชนโลก โลกที่สองประกอบด้วยประเทศต่าง ๆ ที่จีนเรียกว่า "จักรพรรดินิยมชั้นรอง" อันได้แก่ประเทศยุโรปตะวันตก แคนาดา ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ และประเทศ "ลัทธิแก้ไขชั้นรอง" เช่นประเทศในยุโรปตะวันออก ส่วนโลกที่สามหมายถึงประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายในเอเชีย แอฟริกา และลาตินอเมริกา และจีนนั้นจัดประเทศของตนเข้าอยู่ในโลกที่สาม และในการต่อสู้กับโลกที่หนึ่ง หรือสอง อภิมหาอำนาจนี้ โลกที่สามจะต้องพยายามช่วงชิง และดึงโลกที่สองเข้ามาเป็นแนวร่วม ทั้งนี้เพราะโลกที่สองก็มีความขัดแย้งอยู่ระดับหนึ่งกับอภิมหาอำนาจ เพราะถูกกดขี่ทางเศรษฐกิจ จีนจึงมีความประสงค์ที่จะสร้างมิตรภาพและความสมานฉันท์ระหว่างประเทศในโลกลที่สอง และโลกที่สาม เพื่อต่อต้านลัทธิครองความเป็นเจ้าและอภิมหาอำนาจทั้งสอง และในระหว่างมหาอำนาจสองประเภทนี้ จีนมีความเห็นว่า รัสเซียเป็นศัตรูเอกที่น่ากลัว เพราะมีความต้องการที่จะคุกคามและเป็นอันตรายต่อสันติภาพโลกมากกว่าอเมริกา ทั้งนี้ทฤษฎีสามโลกชี้ว่า "ค่ายสังคมนิยมในอดีตไม่มีแล้ว เนื่องจากโซเวียตได้ฟื้นอำนาจทุนนิยม และแปรธาตุกลายเป็นประเทศจักรพรรดินิยมไป แม้ว่าจะยังมีประเทศจีนและประเทศสังคมนิยม"

⁷ Hua Kuo-feng, "Political Report to 11th National Congress of the CPC" Peking Review, (August 26, 1977), pp. 23-37.

นิยมอื่น ๆ คำรองอยู่ก็ตาม แต่ค่ายลัทธิสังคมนิยมอย่างในอดีตนั้นไม่มีแล้ว และเงื่อนไขทางประวัติศาสตร์ก็ไม่ได้ทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องก่อรูปเป็นค่ายสังคมนิยมอีก และค่ายจักรพรรดินิยมที่มีอเมริกาเป็นหัวใจในอดีตกาลได้แตกออกเป็นเสี่ยง ๆ แล้ว" ⁸ และ เต็ง เสี่ยว ผิง ได้ประกาศว่ารัสเซียได้เปลี่ยนไปเป็นมหาอำนาจสังคมนิยมจักรพรรดินิยม (Social Imperialist Superpower) ที่เป็นประเทศจักรพรรดินิยมใส่เสื้อคลุมสังคมนิยม และกล่าวว่านับแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ยุติลง ค่ายสังคมนิยมก็ไม่ดำรงอยู่อีกแล้ว โลกทุกวันนี้จึงประกอบไปด้วย 3 ส่วน ตามทฤษฎีสากล ⁹ นายหลี่ เซียน เทียน รองนายกรัฐมนตรีของจีนก็ได้กล่าวเมื่อ 20 มิถุนายน ค.ศ. 1978 ว่า "รัสเซียเป็นมหาอำนาจที่คุกคามความมั่นคงของประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศที่ดั่งตัวเป็นกลางทั้งหลาย - ทั้งนี้เพราะเขาเห็นว่าการที่รัสเซียเป็นมหาอำนาจที่มาทีหลัง (Late-Coming Superpower) จึงมีความกระหายสงคราม และต้องการแผ่ขยายอำนาจและอิทธิพล" ทฤษฎีสากลนี้ได้รับการประชาสัมพันธ์อย่างมากมาในช่วงตั้งแต่ปลายปี 1977 ถึงครึ่งปีของปี 1978 ทฤษฎีสากลของจีนนี้ได้กลายเป็นสิ่งชี้นำนโยบายต่างประเทศของจีน และเพื่อชี้ให้ประเทศต่าง ๆ เห็นว่าประเทศจีน และประเทศด้อยพัฒนานั้นมีผลประโยชน์ร่วมกัน โดยที่จีนเองก็เป็นประเทศในโลกที่สามด้วยที่จะสามารถร่วมมือกันเพื่อต่อต้านประเทศมหาอำนาจทั้งสองในการเข้ามาคุกคามความมั่นคงในภูมิภาค โดยที่การเสนอมติภาพสามโลกของจีนในช่วงระยะเวลาเพียง 2 ปีนี้ มีความโน้มเอียงที่จะโจมตีประเทศรัสเซียมากกว่าอเมริกา ทั้งนี้เนื่องจากจีนเองนั้นพิจารณาว่ารัสเซียเป็นภัยต่อจีนมากกว่าอเมริกา และการเสนอทฤษฎีสากลโลกนี้ ก็อยู่ในช่วงเวลาที่ทั้งจีน และอเมริกายังไม่ได้ลงนามเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตต่อกัน

⁸ รายละเอียดทฤษฎีสากลดูได้จาก King C. Chen (ed.), China and the Three Worlds (New York : Michigan Macmillan Press, 1979).

⁹ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมใน Michael B. Yahuda, China's role in World affairs, (London : Trowbridge & Esher, 1978), pp. 240-243.

โดยที่จีนเองก็มีความพยายามที่จะเปิดสัมพันธ์กับประเทศทั้งในโลกรที่ 3 และโลกที่ 2 ตามทฤษฎีสามโลกที่ให้สมานฉันท์ระหว่างโลกทั้ง 2 ที่ถูกกดขี่ โดยโลกที่ 1 ทั้งนี้เพื่อที่จีนจะสามารถแสวงหาแนวร่วมเพื่อต่อวงศุขกับรัสเซียที่ขยายอิทธิพลไปแทนที่อเมริกา โดยเฉพาะประเทศที่เป็นศัตรูกับรัสเซียซึ่งประกอบด้วย สหรัฐอเมริกา ยุโรปตะวันตก ญี่ปุ่น และประเทศในเอเชียอาคเนย์ที่มีความสัมพันธ์กับอเมริกาตั้งแต่ช่วงสงครามเวียดนาม ซึ่งจีนเองประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีจากการที่กลุ่มประเทศอาเซียน ญี่ปุ่น และยุโรปตะวันตก เปิดความสัมพันธ์กับจีน

2. คัดค้านลัทธิครองความเป็นเจ้าในปี 1979

ในรายงานกิจการรัฐบาลซึ่งกล่าวในที่ประชุมสมัชชาผู้แทนประชาชนทั่วประเทศสมัยที่ 2 ชุดที่ 5 วันที่ 18 มิถุนายน 1979 ฮว่า กั๋ว เฟิง นายกรัฐมนตรีจีนขณะนั้นได้เสนอจินตภาพ "คัดค้านลัทธิครองความเป็นเจ้า พัทธษัสน์ติภาพของโลก" ขึ้นแทนที่จินตภาพคัดค้านสองอภิมหาอำนาจ ตามทฤษฎีสามโลก เป็นครั้งแรก¹⁰ นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาทั้งในทางทฤษฎีและการปฏิบัติจีนก็เลิกนโยบายต่อต้านอเมริกาไป พร้อม ๆ กับการเริ่ม "ต่อต้านโซเวียต" ทั้งนี้เนื่องจากจีนเห็นว่า โซเวียตแสดงตนเป็นภัยที่คุกคามต่อจีนมากยิ่งขึ้น จากปรากฏการณ์ในเดือน พฤษภาคม ค.ศ. 1978 โซเวียตมีกองทหารมากกว่า 40 กองพลเรียงรายตามพรมแดนระหว่างจีนกับโซเวียต และการที่โซเวียตให้ความช่วยเหลือแก่เวียดนาม ตามสนธิสัญญาความร่วมมือทางทหารและทางเศรษฐกิจระหว่างกันในเดือนตุลาคม ปี ค.ศ. 1978¹¹ ก่อนหน้าที่เวียดนามจะบุกกัมพูชาเพียง 1 เดือน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โซเวียตกำลังขยายอิทธิพลของตนเข้ามาในภูมิภาคนี้โดยผ่านทางเวียดนาม ซึ่งเวียดนามก็มีความขัดแย้งกับจีนอย่างมากตั้งแต่สงครามต่อต้านอเมริกา จึงทำให้จีนเห็นว่าความร่วมมือกันระหว่างโซเวียตและเวียดนาม ในการบุกยึดกัมพูชา เป็นการปิดล้อมจีน และเป็นภัยต่อความมั่นคงปลอดภัยของจีนโดยเฉพาะ ดังนั้นจีนจึงพยายามอย่างยิ่งที่จะเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศต่าง ๆ โดยให้ลงนามในข้อตกลงต่อต้านการครองความ

¹⁰ อารยชน, จีน 1980 : นโยบายภายในและต่างประเทศปัจจุบัน (กรุงเทพ : สำนักพิมพ์ศตวรรษ, 2522), หน้า 114-134.

¹¹ ถาวร สุขกันยา, สงครามและความขัดแย้งในอินโดจีน, หน้า 167.

เป็นจ้าวกับจีนด้วย ความพยายามนี้จีนประสบความสำเร็จอย่างมาก เมื่อญี่ปุ่นซึ่งเป็นศัตรูกับโซเวียต ยอมลงนามคัดค้านการครองความเป็นจ้าวกับจีนในวันที่ 12 สิงหาคม 1978 ทำให้รัสเซียประหลาดใจเป็นอย่างมาก เพราะเท่าที่ผ่านมาญี่ปุ่นพยายามรักษาท่าทีที่เป็นกลางระหว่างจีนกับรัสเซียมาตลอด สำหรับกลุ่มประเทศอาเซียนนั้นได้เปิดความสัมพันธ์ทางการทูตกับจีน และยอมลงนามตามเงื่อนไขการคัดค้านโซเวียต ตั้งแต่ปี 1975 คือ ฟิลิปปินส์ ไทย และมาเลเซีย ส่วนอินโดนีเซีย และสิงคโปร์นั้นได้ลงนามในปี 1976 และ 1977 ตามลำดับ และในเดือนมกราคม 1979 ปีถัดมา รองนายกรัฐมนตรี เต็ง เสี่ยว ผิง ก็เดินทางไปเยือนอเมริกาและเปิดความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการกับอเมริกา ก่อนหน้าการทำสงครามสั่งสอนของจีนแก่เวียดนามเพียง 2 สัปดาห์

ความต้องการในการขยายแนวร่วมทางการเมืองของจีนตามการตีความทางอุดมการณ์ใหม่นี้ เนื่องจากจีนไม่ต้องการให้มีอำนาจใด ๆ เข้ามามีอิทธิพลครอบงำในเอเชีย ซึ่งจีนหมายถึงโซเวียตโดยตรง โดยเฉพาะระบบความมั่นคงร่วมกันในเอเชียที่รัสเซียได้เคยเสนอไว้ในปี 1969 นั้น เป็นภัยโดยตรงต่อจีน ซึ่ง นายทาน เหนียน หลง หัวหน้าคณะผู้แทนจีนประจำสหประชาชาติได้ปราศรัยในสมัชชาสหประชาชาติเมื่อวันที่ 29 กันยายน 1979 ดังนี้

โซเวียตรัสเซียได้ใช้ความละโมภของเวียดนามเป็นเครื่องมือขยายอำนาจผสมผสานกับสิ่งที่เรียกว่าระบบความมั่นคงร่วมกันในเอเชีย เพื่อเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ของมหาสมุทรอินเดียและแปซิฟิกเข้าด้วยกัน การรุกรานของเวียดนามเป็นส่วนหนึ่งของแผนที่จะทำให้ระบบความมั่นคงร่วมกันในเอเชียปรากฏเป็นความจริง¹²

การตีความตามอุดมการณ์ของจีนตามจินตภาพใหม่ที่คัดค้านเฉพาะโซเวียตนั้น จีนได้เตือนประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคว่า "อเมริกาเปรียบเสมือนเสือที่เดินออกทางประตูหน้า แต่มหาอำนาจโซเวียตกำลังเข้ามาแทนที่ทางประตูหลัง"¹³

¹² อารยชน, จีน 1980 นโยบายภายใน และต่างประเทศในปัจจุบัน, หน้า 155-157.

¹³ Yahuda, China's role in world affairs, p. 261.

การต้านภัยคุกคามที่โซเวียตขยายมาทางเวียดนาม และเข้าครอบครองกัมพูชา วันที่ 7 มกราคม 1979 นั้น จึงจำเป็นที่ต้องทำสงครามสังคมนิยมเวียดนามในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ ปีเดียวกัน ซึ่งเป็นช่วงที่เติ้ง เสี่ยว ผิง เพิ่งกลับจากการเยือนกระชับความสัมพันธ์ประเทศยุโรป ตะวันตก อเมริกา และญี่ปุ่น ซึ่งนับเป็นการตอบโต้ต่อการแสดงความเป็นเจ้าของรัสเซีย และเวียดนามโดยตรง และในเดือนเมษายน 1979 เติ้ง เสี่ยว ผิง ได้กล่าวกับเกรียงศักดิ์ เมื่อคราวไปเยือนจีนว่า "...ปัจจุบันสถานการณ์สากลกำลังปั่นป่วนอย่างรวดเร็ว ลัทธิครองความเป็นเจ้ากำลังคุกคามอย่างหนักต่อสันติภาพ และความมั่นคงของโลก โดยเฉพาะบริเวณเอเชียอาคเนย์..."¹⁴

ตั้งแต่ปี 1977 ภายหลังจากสัณฐานของเหมา เจ๋อ ตุง จีนได้มีการเปลี่ยนแปลงการตีความทางอุดมการณ์ถึง 2 ครั้ง และทั้ง 2 ครั้งก็มียุทธศาสตร์สำคัญที่จะผนึกกำลังประชาชนทั่วโลกคัดค้านโซเวียตรัสเซียเพียงประเทศเดียว โดยที่จีนถือว่า มหาอำนาจใหม่ย่อมมีความกระหายสงครามมากกว่า¹⁵ และจึงจำเป็นที่ประเทศทั่วโลกจะได้ร่วมมือกันต่อต้าน ดังนั้นนับตั้งแต่จีนได้เสนอทฤษฎีสามโลก และลัทธิคัดค้านครองความเป็นเจ้าออกมา จีนจึงมุ่งที่จะกระชับความสัมพันธ์ในระดับรัฐบาลที่ร่วมมือกับจีนต่อต้านโซเวียตและลดความสัมพันธ์กับพรรคคอมมิวนิสต์ท้องถิ่นที่จีนเคยให้ความสำคัญอย่างมากในยุคสมัยของ เหมา เจ๋อ ตุง

อย่างไรก็ตามในช่วงที่จีนได้มีการเปลี่ยนแปลงการตีความทางอุดมการณ์นี้เอง พทท.ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงการตีความทางอุดมการณ์เกิดขึ้นเช่นเดียวกัน และมีการสนับสนุนและเอื้ออำนวยต่อกันทั้งในทางทฤษฎีและการนำไปปฏิบัติดังนี้คือ

1. เนื้อหาของ การเปลี่ยนแปลงในการตีความทางอุดมการณ์

1.1. การตีความที่เกี่ยวกับทฤษฎีสามโลกในปี 1977-1978

พทท.ได้ประกาศใช้ทฤษฎีสามโลก โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะโจมตีโซเวียตรัสเซียว่าเป็นประเทศอภิมหาอำนาจที่เป็นภัยต่อประชาชนทั่วโลกเช่นเดียวกับจีน โดยกล่าวหาว่า โซเวียต

¹⁴ Nguyen Manh Hung, "The Sino-Vietnames Conflict : Power play among Countries Neighbors, Asian Survey Vol.XIX No.11 (Nov. 1979), p. 1048.

¹⁵ Yahuda, China's role in World affairs, p. 261.

เป็นประเทศจักรวรรดินิยมที่ไล่เลี่ยคลุ่มสังคมนิยมที่เรียกว่า ประเทศสังคมนิยมจักรวรรดินิยมที่เป็นประเทศอภิมหาอำนาจเช่นเดียวกับอเมริกา และทำการแข่งขันการขยายอิทธิพลไปทั่วโลก ซึ่งถือว่าเป็นศัตรูของประชาชนโลกที่สังกัดโลกที่หนึ่ง ส่วนโลกที่สองก็ประกอบด้วยกลุ่มประเทศที่พัฒนาแล้วที่เรียกว่า จักรวรรดินิยมชั้นรอง และลัทธิแก้ไขชั้นรอง ส่วนโลกที่สาม ก็คือประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายในเอเชีย แอฟริกา และลาตินอเมริกา

แก่นของการตีความของทฤษฎีนี้ก็คือ พท. มุ่งที่จะโจมตีทั้งโซเวียตรัสเซีย และสหรัฐอเมริกาที่ทำการแข่งขันและแผ่อิทธิพลเข้าไปในประเทศต่าง ๆ ทุกภูมิภาคของโลก ซึ่งการตีความนี้สอดคล้องต่อการที่จีนก็เสนอทฤษฎีขึ้นมา เพื่อต่อต้านทั้งจักรวรรดินิยมอเมริกาและสังคมนิยมโซเวียตที่จีนถือว่าเป็นภัยต่อการคุกคามของทุกประเทศ และในทัศนะของจีนนั้น ค่ายสังคมนิยมในอดีตก็ไม่มีอีกแล้ว เนื่องจากโซเวียตได้ฟื้นอำนาจทุนนิยม และกลายเป็นประเทศจักรวรรดินิยมเช่นเดียวกับอเมริกา ซึ่งการที่จีนแบ่งโลกออกเป็นสามโลกเช่นนี้ ก็เพื่อที่จีนจะทำให้ประเทศในโลกที่สามทั้งหลายไว้วางใจจีน และเข้าร่วมกับจีนคัดค้านโซเวียตด้วย

1.2. การคัดค้านลัทธิครองความเป็นเจ้าในปี 1979

ภายหลังการประกาศใช้ทฤษฎีสามโลกไม่นาน ทั้งจีนและ พท. ก็คัดค้านลัทธิครองความเป็นเจ้าขึ้นมาแทนที่การคัดค้านสองอภิมหาอำนาจ และทั้งในทางทฤษฎีและการปฏิบัติ จีนก็ยกเลิกการต่อต้านอเมริกาและพท. ก็ลดการโจมตีอเมริกาลง โดยเสนอเป้าหมายการโจมตีเฉพาะหน้าในช่วงนี้ไปที่โซเวียตและเวียตนาม ทั้งที่บางครั้ง พท. ก็ยังยืนยันว่าจักรวรรดินิยมอเมริกายังคงเป็นศัตรูหลักของการปฏิวัติของสังคมนิยมก็ตาม แต่ในเอกสารชี้แนะภาระหน้าที่และทิศทางงานในเขตปกครองของศัตรู 3 ฉบับ ที่ออกมาช่วงหลังเหตุการณ์สงครามเวียตนาม-กัมพูชา และจีน-เวียตนาม ตั้งแต่เดือนเมษายน พฤษภาคม และ กรกฎาคมนั้น เนื้อหาของการโจมตีอยู่ที่โซเวียตรัสเซีย โดยกล่าวหาว่าโซเวียตรัสเซียเป็นลัทธิแก้ไขที่ทำการปฏิวัติส่งออก และเป็นประเทศสังคมนิยมผู้รุกรานที่สนับสนุนให้เวียตนามรุกรานกัมพูชา และมีเป้าหมายต่อไปที่ประเทศไทย ซึ่ง พท. ก็เน้นที่จะกล่าวโจมตีเฉพาะโซเวียตรัสเซียว่าเป็นสังคมนิยมเช่นเดียวกับจีน โดยระบุว่า จักรวรรดินิยมอเมริกาอยู่ในฐานะรับ และสังคมนิยมโซเวียตอยู่ในฐานะรุก และความพยายามของโซเวียตในย่านนี้ก็คือ อาศัยอินโดจีนมุ่งยึดครองไทยและประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาค¹⁶ ซึ่งสอดคล้องกับที่ เต็ง เสี่ยว ผิง ได้พูดบนายกรัฐมนตรีเกรียงศักดิ์

¹⁶ อ้างแล้ว คู่มือที่ 2 หน้า 29-30.

ขณะนั้นว่า "ลัทธิครองความเป็นเจ้า กำลังคุกคามอย่างหนักต่อสันติภาพและความมั่นคงของโลก โดยเฉพาะบริเวณเอเชียอาคเนย์"¹⁷ และจากการที่จีนได้เตือนประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ว่า อเมริกาเปรียบเสมือนเสือที่กำลังเดินออกทางประตูหน้า และโซเวียตรัสเซียกำลังเข้าแทนที่ทางประตูหลัง" ซึ่งนัยยะของคำกล่าวนี้เท่ากับเป็นการบอกกล่าวในทิศทางเดียวกันทั้งจีนและ พคท.ว่าโซเวียตรัสเซียก็เป็นผู้รุกรานใหม่ที่จะเข้ามาแทนที่อเมริกาโดยผ่านทางเวียดนามนั่นเอง และจากการที่เวียดนามบุกกัมพูชาโดยได้รับการสนับสนุนจากโซเวียตนี้เอง ทำให้ พคท.ก็เชื่อว่าเวียดนามจะบุกไทยเป็นประเทศต่อไป เนื่องจากอยู่ติดกับกัมพูชา ความสอดคล้องต้องกันในการตีความทางอุดมการณ์ และในแนวทางปฏิบัติระหว่างพคท.กับจีนมีมากยิ่งขึ้นเมื่อภายในหัวทังพรรคได้มีการให้การศึกษาเรื่องสังคมนิยมจีน ซึ่งเป็นชื่อเดียวกับที่ เต็ง เสี่ยว ผิง ใช้เรียกโซเวียตรัสเซีย โดยกล่าวว่า "โซเวียตเป็นจักรพรรดินิยมที่มาที่หลัง ที่ต้องการเข้าไปแย่งดินแดนที่จักรพรรดินิยมเก่าครอบครอง และหาทางขจัดอิทธิพลของจักรพรรดินิยมเก่าออกไป แล้วดำเนินนโยบายซุคริด และปล้นสะดมที่สืบต่อจากจักรพรรดินิยมตัวเก่า"¹⁸ นอกจากนี้ภายหลังจากที่เวียดนามบุกกัมพูชาได้ไม่นาน ภายในฐานที่มั่นการปฏิวัติของ พคท.ก็ได้ศึกษาการณ์การต่อต้านสงครามญุ่่นเพื่อเตรียมตัวการต่อต้านเวียดนาม¹⁹ ที่พคท. เชื่อว่าจะบุกไทยแน่นอน ซึ่งก็สอดคล้องกับที่จีนได้เตือนประเทศไทยว่าโซเวียตและเวียดนามเป็นภัยคุกคามต่อประเทศในภูมิภาคนี้ แล้วมีบทเรียนเรื่องทิศทางการเคลื่อนไหวของเยาวชนของจีนที่ทำการต่อต้านญุ่่นจากการเคลื่อนไหวเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม ปี ค.ศ.1959²⁰ และ พคท.ยังได้ทำจดหมายเปิด

¹⁷ คู่มือประกอบในบทที่ 2 หน้า 30.

¹⁸ แผนกต่างประเทศ อธิปไตย "ถาม-ตอบ เรื่องสังคมนิยมจีน" ศนท.อธิปไตย ынหยัดเคียงข้างประชาชน, (เอกสารโรเนียว) ฉบับที่ 22-23 ปีที่ 2, กรกฎาคม-สิงหาคม 2522, หน้า 12-15.

¹⁹ "บทวิเคราะห์ บทเรียนจากเชียงไซ้" ใน ดาวเหนือ แดงเสียงปืน 7 สิงหาคม, (เอกสารโรเนียว ไม่ระบุปีที่พิมพ์) ปีที่ 1 ฉบับที่ 2

²⁰ "ทฤษฎี ทิศทางการเคลื่อนไหวของเยาวชน" ใน ดาวเหนือ, หน้า 21-29

ผนึกถึงนักศึกษาปัญญาชนรวมตัวกันเพื่อทำการเคลื่อนไหวคัดค้านเวียดนามอีกด้วย²¹ โดยชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการแสวงหาแนวร่วมทั้งจากรัฐบาล และนักศึกษาในเมือง เพื่อขยายแนวร่วมในการต้านโซเวียต และเวียดนาม เช่นเดียวกับจีน ภายหลังจากสถานการณ์ความขัดแย้งจีน เวียดนาม และกัมพูชา ในต้นปี 1979 พคท. ให้ออกแถลงการณ์ และคำชี้แนะที่ต่อต้านลัทธิความเป็นเจ้า ตั้งแต่เดือนเมษายน จนถึงเดือนกรกฎาคม โดยระบุว่าโซเวียตพยายามอาศัยอินโดจีนมุ่งเข้ายึดครองไทย และภูมิภาค และโซเวียตเป็นลัทธิแก้ร่วมกับสมุนเวียดนาม และลาวที่จะเข้าครอบงำประเทศไทยแทนที่จักรพรรดินิยมอเมริกา นอกจากนี้ พคท. ยังใช้เรียกรัสเซียว่า ประเทศสังคมนิยม และกล่าวว่า ผู้กุมอำนาจในพรรคเวียดนาม และลาวทั่วไป ปฏิบัติตามลัทธิแก้โซเวียตอย่างไม่ลืมหูลืมตา ซึ่งเป็นทิศทางเดียวกับที่ผู้นำจีนได้พบกับผู้นำของกลุ่มประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มอาเซียน ญีปุ่น อเมริกา ที่พคท. เองก็ได้เน้น และย้ำเป้าหมายการโจมตีหลักไปที่โซเวียต และเวียดนามตลอดเวลา เช่นเดียวกัน และแม้ว่าในแถลงการณ์นั้นจะระบุว่า จักรพรรดินิยมอเมริกา และรัฐบาลไทย ยังคงเป็นศัตรูหลักของการปฏิวัติไทยก็ตาม แต่เป้าหมายการโจมตีทุกระยะก็คือ โซเวียต และเวียดนาม และยิ่งกว่านั้น ในคำชี้แนะเอกสารหมายเลข 1 เกี่ยวกับสถานการณ์ และแนวโฆษณาในเขตปกครองของศัตรูวันที่ 1 เมษายน 1979 และเอกสารหมายเลข 3 ภาระหน้าที่ และทิศทางงานต่อไปในเขตปกครองของศัตรู กรกฎาคม 1979 นั้น พคท. ได้แสดงความร่วมมือกับรัฐบาลไทยและอเมริกาด้วย²²

²¹ อ่างแล้ว คูในบทที่ 2 หน้า 33-35 ประกอบ

²² "เผยเอกสารลับ ภาระหน้าที่และทิศทางงานในเขตปกครองของศัตรู" ไทยนิกร, (5 พฤศจิกายน 2522), หน้า 13-21 และโปรดดูในภาคผนวก ก. หน้า 92.

2. แนวทางการปฏิบัติที่สนับสนุนต่อกัน

นอกจากการเปลี่ยนแปลงการตีความทางอุดมการณ์ที่สอดคล้องต่อกันแล้ว ทั้ง พท. และ จีนต่างก็มีแนวทางการปฏิบัติที่สนับสนุนซึ่งกันและกัน เพื่อต่อต้านและคัดค้านศัตรูร่วมกัน โดยที่ทาง จีนจะเป็นฝ่ายชี้แนะแก่ พท. เพื่อความสอดคล้องในแนวทางร่วมกันตลอดเวลา ดังจะเห็นได้ชัด จากที่ นาย จี เป่ง เพย รองนายกรัฐมนตรีจีนฝ่ายประสานงานพรรคคอมมิวนิสต์ทุกประเทศ ได้ให้สัมภาษณ์คณะผู้สื่อข่าวไทยที่ได้รับเชิญไปปักกิ่งว่า "...ได้เรียกร้องให้ พท. ให้ความร่วมมือกับรัฐบาลนายกรัฐมนตรีเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ในการต่อต้านการขยายอำนาจ และ ลัทธิของเวียตนาม โดยบอกว่าได้พยายามชี้ให้เห็นถึงภัย และให้ร่วมมือกันเพื่อความปลอดภัย ของประเทศ²³ นอกจากนี้พท. ยังเป็นกำลังสำคัญในการช่วยสนับสนุนกัมพูชาในการต่อต้าน โขเวียต และเวียตนาม ตามแผนการของจีน เมื่อเดือนมกราคม ปี 1979 ตามคำกล่าวของ นายเก็ง เบี้ยว (Geng Biao) กรรมการกลาง พคจ. และเลขาธิการกองบัญชาการทหาร ต่อสถานการณ์ในแหลมอินโดจีน ความตอนหนึ่งว่า "ขอความสนับสนุนจากไทยให้จีนส่งอาวุธผ่าน ประเทศไทยสู่กัมพูชา เพื่อช่วยพอลพตและในเวลาเช่นนี้ พท. จะเป็นค่าน้ำหนักสำคัญเพื่อช่วย เหลือกัมพูชา แต่เพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้งกับกองทัพของไทย ก็จำเป็นต้องใช้เส้นทางผ่านลาว โดยใช่วิธีการลำเลียงตามเส้นทางของ พท. หรืออีกเส้นทางหนึ่งก็คือ ผ่านทางพม่า แล้วเข้า เขตไทยหรือทั้งทางเหนือและทางใต้ของไทย ซึ่งตามแผนการนี้ พท. มีบทบาทสำคัญยิ่งในการ สนับสนุนกัมพูชา และจะขอความร่วมมือจากรัฐบาลเกรียงศักดิ์ด้วย และจะขอไม่ให้ พท. แสดง ทัศนคติหรือทำการต่อต้านรัฐบาลเกรียงศักดิ์ เพราะทั้งสองฝ่ายต่างก็ต่อต้านศัตรูเดียวกัน" นอกจากนี้ต่อแผนการที่จะขอความช่วยเหลือจากอเมริกา ก็คือ เมื่อรองนายกรัฐมนตรีเต็ง เสี่ยว ผิง ไปเยือนอเมริกาช่วงปลายเดือนมกราคม 1979 ก็ได้ให้เต็ง เสี่ยว ผิง ขอความช่วยเหลือจาก อเมริกาโดยให้กองทัพเรือที่ 7 (Seventh Fleet) ของอเมริกาช่วยจับตาคูกำลังของ เวียดนามที่อ่าวคัมริน (Cam Ranh Bay) ให้ด้วย²⁴ ซึ่งในเดือนเดียวกันนี้เอง ที่นายสุนทร หงส์ลดารมภ์ รองนายกรัฐมนตรีไทยที่ไปเจรจาซื้อน้ำมันได้กล่าวว่าประธานหัว โกะะ ผง ได้ เน้นถึงความร่วมมือของไทยกับจีน ในการให้การสนับสนุนแก่พอลพต-เอียงซารี ผู้นำกัมพูชา

²³ ไทยรัฐ, 21 ตุลาคม 2522 กรอบหลังสองดาว, The Bangkok Post, October 21, 1979.

²⁴ R K Jain, China and Thailand, 1949-1983, p. 236-238.

ชุดที่เงินให้การสนับสนุนด้วย²⁵ พร้อมกับที่เค็ง เลี้ยว ผิง พุดเมื่อเดือนเมษายน 1978 ว่า เขตปฏิบัติงานของ พท. เป็นด่านหน้า ป้องกันการรุกรานของเวียตนาม²⁶ และสอดคล้องกับคำกล่าวของนายซอน เซิน ว่า "กองโจรของเขาจะได้รับการสนับสนุนผ่านตอนใต้ของไทย โดยขนส่งทางเรือที่ไปจากบริเวณอ่าวไทย ซึ่งหมายถึงว่า รัฐบาลไทยจะต้องร่วมมือ และให้การสนับสนุนในแผนการนี้ด้วย²⁷ ซึ่งก่อนหน้านี้ พท. ก็ได้มีสัญญาข้อตกลงกับฝ่ายพลตในการที่จะช่วยเหลือกันต่อต้านเวียตนามอีกด้วยในเดือนธันวาคม 1977 ผู้แทน พท. ผู้แทนพรรคคอมมิวนิสต์ กัมพูชาได้ประชุมร่วมกันที่เมืองสำโรง ประเทศกัมพูชา ข้อตกลงที่สำคัญ คือ ให้จัดตั้งกองกำลังรวบรวมระหว่าง พท. กับกลุ่มพลตขึ้นเพื่อปฏิบัติงานในเขตอีสานใต้ของประเทศไทย และข้อตกลงในเดือนกุมภาพันธ์ 1979 หลังจากพลตเสียอำนาจให้แก่เฮง สัม ริน ผู้แทน พท. และคอมมิวนิสต์กัมพูชาได้ประชุมร่วมกันที่บ้านบอสเพื่อที่ทั้งสองจะร่วมกันต่อสู้ต่อไป ช่วยเหลือซึ่งกันและกันจนขั้นหนึ่ง และ พท. จะเปิดทางสะดวกให้แก่ชาวกัมพูชาที่หนีเข้ามาในประเทศไทย และจะให้ความช่วยเหลืออย่างสุดความสามารถแก่พรรคคอมมิวนิสต์กัมพูชาของพลต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะแรกนี้ พท. จะสนองเครื่องเวชภัณฑ์ หมอ และพยาบาลให้แก่กองกำลังของพลตเป็นพิเศษ²⁸ อย่างไรก็ตาม แม้ว่า พท. จะทำการช่วยเหลือพลตและโจมตีโซเวียตอย่างรุนแรงมาตลอด โดยหลีกเลี่ยงที่จะไม่กล่าวหาว่าสงครามในกัมพูชาเป็น การรุกรานของเวียตนาม แต่ในวันที่ 7-9 กรกฎาคม 1979 กบข. ได้เปิดฉากโจมตีเวียตนามอย่างรุนแรงเป็นครั้งแรกโดยสถานีวิทยุประชาชนแห่งประเทศไทย และโดยแถลงการณ์ คำชี้แนะเอกสารหมายเลข 3 ของ พท. ก็ยังเป็นคำเชิญชวนให้มีการประสานความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทย และ พท. ในการป้องกันประเทศอีกด้วย ซึ่งหลังจาก วสพ. ออกอากาศ

²⁵ ไทยนิกร, 5 กุมภาพันธ์ 2522, หน้า 32.

²⁶ กลุ่มเพื่อไทยในยุโรป, วิกฤตการณ์ฝ่ายก้าวหน้าไทยปัจจุบัน, หน้า 90.

²⁷ ไทยนิกร, เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

²⁸ อ่านรายละเอียดได้ใน "ลับ-เฉพาะข้อตกลงลับระหว่าง พท. กับกลุ่มพลต," ไทยนิกร, 14 พฤษภาคม 2522. หน้า 14-21.

โจมตีโซเวียต เวียดนาม ในนาม กบช. แล้ว หลังจากนั้นเพียง 2 วัน ก็ประกาศปิดตัวเองลงโดยที่ กบช. ประกาศว่าเป็นการหยุดกระจายเสียงชั่วคราว²⁹ ซึ่งได้รับการเปิดเผยจากสื่อที่เขาได้รับการบอกเล่าจาก ชัน เหนียน หลุง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงต่างประเทศจีนว่า จีนยอมเปิดสถานีวิทยุประชาชนแห่งประเทศไทยที่อยู่ทางตอนใต้ของจีน เพื่อแลกเปลี่ยนกับความช่วยเหลือของรัฐบาลไทยในการขนส่งอาวุธไปช่วยรัฐบาลพอลพตที่จีนสนับสนุนอยู่³⁰ และในเดือนธันวาคม 1979 จีนก็ได้ส่งอาวุธข้ามชายแดนไทย มีทั้งจรวดยิงเร็ว B40, ปืนครก 60 มม., อาร์กา 47 และอาวุธเบาชนิดอื่น ๆ อีกจำนวนมากให้แก่กองกำลังทหารเขมรแดง 30,000 คน³¹

นอกจากนี้ จากสถิติการกระจายเสียงออกอากาศของ วสท. ระหว่างปี 1978-1979 ซึ่งมีทั้งหมด 238 ครั้งนี้³² พท. ทำการโจมตีภัยจากอินโดจีน 36 ครั้ง ซึ่ง 25 ครั้ง เป็นการวิพากษ์วิจารณ์เวียดนาม การโจมตีรัฐบาลไทย 71 ครั้ง รายงานการเคลื่อนไหวกลุ่มพลังต่าง ๆ ในประเทศที่ต่อต้านรัฐบาล 54 ครั้ง วิจัยรณทบทอเมริกาต่อการเมืองในประเทศไทย 26 ครั้ง การขึ้นนำให้ตั้งกลุ่มต่อต้านในประเทศ 10 ครั้ง และ 5 ครั้ง ที่เรียกร้องขอความร่วมมือกับรัฐบาลไทยต่อต้านเวียดนามเพื่อผลประโยชน์ของชาติ ซึ่งเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า พท. ได้ทำการโจมตีกลุ่มประเทศอินโดจีน โดยเฉพาะเวียดนามมากที่สุด และไม่เคยต่อต้านหรือโจมตีจีนเลยแม้สักครั้งเดียว และการปิดสถานีวิทยุประชาชนแห่งประเทศไทยนี้ก็เนื่องจากไทยได้ต่อรองกับจีน ที่มาขอให้สนับสนุนพอลพต โดยขอให้จีนลดการสนับสนุน พท. ลง³³ ซึ่งเงินจำเป็น

²⁹ "ปิดวิทยุ: เสียงประชาชนแห่งประเทศไทย พท. ถูกชายทอดตลาด", ไทยนิกร ฉบับที่ (30) + 92 (23 กรกฎาคม 2522), หน้า 11.

³⁰ ดูรายละเอียดในสื่อ, สงครามและความหวัง แปลโดย สุรเดช กกกลิ้น (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, 2522), หน้า 21.

³¹ Anne Gilks and Gerald Segal, China and The Arms Trade ed. Michael Leifer (Sydney : Crom Helm Ltd., 1985), p. 48.

³² Moller, "The Thai Communist Movement and China-Vietnam Competition in Southeast Asia". p. 11.

³³ Shee Poon Kim., "China and the Asean States From Hostility to Rapprochement." in China's Foreign Relations New Perspectives. ed. Chun tu Hsuch (New york : Praeger Publishers, 1982), p. 81.

ต้องการพันธมิตรเพื่อช่วยเหลือในการส่งอาวุธแก่เขมรแดงให้เร็วที่สุด โดยเฉพาะประเทศไทย ซึ่งอยู่ติดชายแดนกัมพูชา และไทยถือว่าเวียดนามเป็นภัยโดยตรงต่อความมั่นคงของไทยมาตั้งแต่อดีต

3. การเปลี่ยนแปลงการตีความทางอุดมการณ์ในช่วงเวลาเดียวกัน

การประกาศใช้ทฤษฎีสามโลก และการคัดค้านลัทธิครอบความเป็นเจ้า ที่เริ่มจากพรรคของการคัดค้านโซเวียต ทั้งจีนและ พคท. ได้แสดงตัวเป็นผู้สนับสนุนจินตภาพทั้ง 2 นี้อย่างแข็งขันในภูมิภาค ซึ่งเกิดจากการที่จีน และ พคท. กลัวภัยคุกคามจากโซเวียต และเวียดนาม เช่นเดียวกัน และเป็นไปในช่วงเวลาเดียวกันอีกด้วย คือ พคท. ได้ประกาศยอมรับทฤษฎีสามโลกในการประชุมสัมมนา กรณี 14 ตุลาคมที่ฐานที่มั่นภูพานในช่วงปลายปี 1977 ภายหลังจากที่สหภาพ (วีรัช อังคदार) เพิ่งเดินทางกลับจากอบรมใหม่³⁴ เพื่อรับการศึกษาทฤษฎีสามโลก³⁵ และผู้ปฏิบัติงานจำนวนหนึ่งก็เพิ่งกลับจากจีน และได้นำเอาทฤษฎี 3 โลกเข้ามาเผยแพร่ในฐานที่มั่น³⁶ โดยทั่วไปอีกด้วย ซึ่งเป็นช่วงเดียวกับที่จีนก็ได้เสนอทฤษฎีนี้อย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรกในปลายปี 1977 เช่นเดียวกัน และในเดือนมิถุนายน 1979 จีนได้ประกาศคัดค้านลัทธิครอบความเป็นเจ้า ในที่ประชุมสมัชชา ผู้แทนทั่วประเทศสมัยที่ 2 โดยนายกรัฐมนตรื ฮว่า กั๋ว เฟิง ในขณะที่ใน พคท. นั้นก็โจมตีว่าโซเวียตเป็นประเทศสังคมนิยมที่ จะเข้ารุกรานภูมิภาคนี้โดยผ่านเวียดนามแทนที่อเมริกา เช่นเดียวกับจีน

4. ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรบริหาร พคท. กับ พคจ.

นอกจากการที่ทั้ง พคท. และจีน มีแนวนโยบายการปฏิบัติตามการตีความทางอุดมการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างสอดคล้องต่อกัน และเป็นไปในช่วงเวลาเดียวกันแล้ว พคท. ยังมีความ

³⁴ ยุค ศรีอารยะ, บันทึกกบฏ, หน้า 4

³⁵ "คนของ พคจ. อยู่ใน พคท. ด้วย" ไทยนิกร, หน้า 19.

³⁶ สัมภาษณ์จากนักศึกษาที่เข้าป่าภายหลังเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 1976.

สัมพันธ์ที่ใกล้ชิดทั้งทางประวัติศาสตร์การก่อตั้งพรรค และองค์การบริหารระหว่างพรรคต่อกันอีกด้วย พทท. ได้เคยมีทัศนะต่อสถานการณ์ทางสากลที่สอดคล้องกับความเห็นของจีนอยู่หลายครั้ง การดำเนินยุทธศาสตร์ที่ปรับเปลี่ยนตลอดเวลาของพรรค และการใช้ทฤษฎีการปฏิวัติอย่างเคร่งครัดแบบเหมา เจ๋อตุง จนกระทั่งถึงการใช้ทฤษฎีสามโลก และการคัดค้านลัทธิรองความเป็นเจ้าตามแบบเติ้ง เสี่ยว ผิง เป็นเครื่องบ่งบอกลักษณะความสัมพันธ์ที่มีมานานระหว่าง พทท. และ พคจ. ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน 2 ประการคือ

4.1 ความสัมพันธ์ในทางประวัติศาสตร์การก่อตั้ง พทท.

พื้นฐานความสัมพันธ์ช่วงการก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย เกิดจากการที่ในปี 1927 เจียงไคเช็ค ได้ดำเนินการปราบปรามพวกคอมมิวนิสต์จีน (พคจ.) อย่างรุนแรง ทำให้ชาวจีนและ พคจ. จำนวนไม่น้อยอพยพหนีการปราบปรามเข้ามาอยู่ในเมืองไทย ดำเนินการเคลื่อนไหวก่อตั้ง "พรรคคอมมิวนิสต์จีนแห่งประเทศไทย" ขึ้นในปี 1929³⁷ สำหรับทางเวียดนาม สมาชิกคอมมิวนิสต์จากเวียดนามก็เข้ามาในช่วงปี 1927-1928 โดยมี โฮจิมินห์ เป็นผู้นำและเป็นตัวแทนของสากลคอมมิวนิสต์ที่ 3 ที่นำการต่อต้านอิทธิพลของฝรั่งเศส ก็พยายามก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์อินโดจีนสาขาสยามในพื้นที่ภาคอีสานในปี 1930 เรียกว่าพรรคคอมมิวนิสต์สยาม³⁸ แต่ทั้งคอมมิวนิสต์จีน และเวียดนามส่วนใหญ่ก็รวมศูนย์อยู่กับการปลุกระดมเคลื่อนไหวในหมู่ของตน และจุดมุ่งหมายหลักก็เพื่อสนับสนุนการปฏิวัติประเทศของตนทั้งสิ้น จนกระทั่งเมื่อญี่ปุ่นเข้าครอบครองไทยในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ฝ่ายคอมมิวนิสต์ก็จัดตั้ง "สมาคมต่อต้านญี่ปุ่น" (Anti-Japanese Federation) ขึ้น ทำการต่อต้านญี่ปุ่นอย่างกว้างขวาง ทั้งในเมืองและชนบท ซึ่งการต่อต้านญี่ปุ่นนี้ ทั้ง พทท. ในประเทศจีน และประเทศไทยต่างก็ร่วมมือกันอย่างกว้างขวาง การเคลื่อนไหวครั้งนี้ ได้มีการออกหนังสือพิมพ์ลับ ๆ ชื่อ "มหาชน"³⁹ ปลุกประชาชนให้ต่อต้านผู้

³⁷ Virginia Thompson and Richard Adolf, The Left Wing in South-east Asia, (New York : Sloane for JPR, 1950) p. 53.

³⁸ Andrew Turton and Others, Thailand : Roots of Conflicts. (Nottingham : Spokesman, 1978), p. 158.

³⁹ สุพจน์ ค้านตระกูล, ประเสริฐ ทรัพย์สุนทร อดีตกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ใคร ? มาจากไหน ? และคิดอย่างไร ? (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2524), หน้า 47-49.

รุกรานและตั้งกองกำลังอาสามัครต่อต้านด้วยอาวุธ การเคลื่อนไหวในกรณีเอกราชของชาตินี้ได้รับการยอมรับ และการสนับสนุนจากประชาชนไทยที่รักชาติมากพอสมควร ซึ่งนำไปสู่กรณีการก่อตั้ง "พรรคคอมมิวนิสต์ไทย" ขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อ 1 ธันวาคม 1942 มีการประชุมสมัชชาพรรค กำหนดมติให้ดำเนินการต่อต้านญี่ปุ่นด้วยอาวุธ เพื่อปฏิวัติประชาชนชาติประชาธิปไตย โดยประสานกับการต่อต้านญี่ปุ่นของพรรคคอมมิวนิสต์จีน⁴⁰

ความสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์การก่อตั้ง พคท.กับพคจ. นั้นมีความใกล้ชิดกันมากจนถึงขั้นที่ว่า การวิเคราะห์สภาพสังคมไทย เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ ยุทธวิธีการปฏิวัติประเทศไทย ตามแถลงการณ์ครบรอบ 30 ปี ของการก่อตั้งพรรคในปี 1972 นั้น มีความคล้ายคลึงทั้งถ้อยคำ และวิธีการเขียนการอธิบายสภาพรูปธรรม ซึ่งสรุพนีพนธ์ เหมมา เจื้อ ตุง เล่ม 2 (ตอนปลาย) ว่าด้วยเรื่องการปฏิวัติจีน และพรรคคอมมิวนิสต์จีนเขียนไว้ดังนี้คือ

...ภายหลังสงครามฝิ่น เมื่อปี 1840 ประเทศจีนได้กลายเป็นสังคมกึ่งเมืองขึ้นถึงคักคินาที่ละก้าว ๆ (หน้า 605) รากฐานเศรษฐกิจธรรมชาติแบบผลิตใช้เองในสมัยคักคินาได้ถูกทำลายไป (หน้า 613) ระบบชุนครีตแบบคักคินาจีน ได้แก่การชุนครีตที่ชนชั้นเจ้าที่ดินกระทำต่อชาวนา ปกครองฐานะที่เหนือกว่าในชีวิตเศรษฐกิจ (หน้า 613-614) จักรพรรดินิยมไม่เพียงแต่ได้กุมชีวิตการคลังและเศรษฐกิจของจีนไว้เท่านั้น หากยังกุมกำลังการเมืองและการทหารของจีนไว้อีกด้วย (หน้า 614) การกดขี่สองชั้นของจักรพรรดินิยมและคักคินานิยม ประชาชนจีนอันไพศาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ ชาวนา นับวันจะยากจนข้นแค้น และไม่มีสิทธิทางการเมือง แม้มแต่น้อย (หน้า 615)⁴¹

นอกจากนี้ ภายหลังจากการที่ พคจ.สาขาประเทศไทยได้ยุบตัวเองลงภายหลังที่การปฏิวัติจีนที่นำโดย พคจ.และ เหมมา เจื้อ ตุง ประสบชัยชนะแล้ว ผู้ปฏิบัติงานของ พคจ.บางส่วน

⁴⁰ มนัสชัย นำทรงพล, "พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย : ว่าด้วยรากฐานความเป็นมาในประวัติศาสตร์, ในปริทัศน์ 5 (กรุงเทพมหานคร : บพิธิการพิมพ์, 2524), หน้า 11.

⁴¹ โปรดดูแถลงการณ์ 30 ปีของ พคท.ประกอบ ในบทที่ 2 หน้า 16-17.

ก็ยังคงอยู่ในประเทศไทย ดังที่เหมา เจ๋อตุง เคยให้สัมภาษณ์ว่า "ทางจีนได้ประกาศยุบเลิก พคจ. (สาขาไทย) ไปแล้ว โดยให้สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์จีนสาขาไทยทุกคนตัดสินใจเอาเองว่าจะกลับไปช่วยสร้างพรรคประเทศจีน หรือลาออก หรือให้โอนเข้ามาเป็นสมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์ไทย"⁴² ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นว่าในภาวะการณ์ที่ พคจ. (สาขาไทย) ดำรงอยู่จนถึงปี 1945 นั้น สมาชิกที่มาก่อน พคท. ในปี 1942 นั้น โดยความเป็นจริงแล้วพวกเขาก็ยังคงเป็น พคจ. (สาขาไทย) เช่นเดิมแต่มาทำหน้าที่ในองค์กรที่ชื่อว่า "พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย" เท่านั้น

4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรนำของ พคท. กับ พคจ.

ความสัมพันธ์ระหว่าง พคท. กับ พคจ. ไม่เฉพาะในด้านการก่อตั้งพรรคเท่านั้น แต่ พคท. ยังได้จัดส่งสมาชิกระดับสูงของพรรคเข้าอบรมที่สถาบันมาร์กซ์-เลนิน สาขาที่ 1 กรุงปักกิ่ง ซึ่งสถาบันนี้มีจุดประสงค์เพื่ออบรมด้านอุดมการณ์แก่สมาชิกพรรคคอมมิวนิสต์เพื่อนบ้าน และได้ตั้งแผนกภาษาไทยขึ้นในปี 1952⁴³ โดยวิชาที่สอนให้แก่ พื้นฐานลัทธิมาร์กซ์-เลนิน (ประวัติพรรคของเชอวิค), ปรัชญาลัทธิ, เศรษฐศาสตร์, ประวัติ พคจ. วิชาการทหารสงครามปฏิวัติในจีนและสงครามต่อต้านญี่ปุ่น นอกจากนี้ ยังได้เปิดอบรมผู้ปฏิบัติงานอีกส่วนหนึ่งขึ้นในเวียดนาม ซึ่งวิชาที่สอนมีทั้งการเมืองการทหาร แต่คนที่ไปเรียนที่เวียดนาม จะมีระดับความตื่นตัวทางการเมืองต่ำกว่าพวกที่ไปศึกษาในจีน และคงจะเห็นได้ว่า กลุ่มผู้นำของ พคท. ต่างก็ผ่านการอบรมมาจากจีนทั้งสิ้น โดยเน้นทางด้านการเมือง แต่ถ้าทางการทหารก็จะส่งไปรับการอบรมในลาวและเวียดนาม พคท. ได้ส่งผู้ปฏิบัติงานระดับสูงเข้าสถาบันลัทธิมาร์กซ์-เลนิน ซึ่งมีจำนวนมากถึงกว่าครึ่งร้อย⁴⁴ และเป็นผู้ปฏิบัติงานทั่วไปที่ศึกษาในจีนอีกมีจำนวนมากถึง 700 คน และนับตั้งแต่ปี 1965 เป็นต้นมา มีนักจรรยา พคท. จำนวน 200-300 คนที่กลับเข้าประเทศไทย⁴⁵

⁴² ผศ.ธิดา ถาวรเศรษฐ นายแพทย์หญิง โทจิรการ, ป่าแตก ความเป็นจริงของการประชุมสมัชชา 4 พคท., (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, มีนาคม 2526), หน้า 145-146.

⁴³ "เปิดกรุ่นกบฏวัติไทย สถาบันมาร์กซ์-เลนิน" สู่อานาคต, ปีที่ 1 ฉบับที่ 47, (31 มกราคม - 6 กุมภาพันธ์ 2525), หน้า 12-14.

⁴⁴ ผศ.ธิดา ถาวรเศรษฐ นายแพทย์หญิง โทจิรการ, ป่าแตก ความเป็นจริงการประชุมสมัชชา 4 พคท., หน้า 147.

⁴⁵ Gilks and Segal, China and the Arms Trade, p. 54-55.

จากการตรวจสอบของคณะกรรมการบริหารของ พท. นั้น ปรากฏว่าคณะกรรมการกลางของพรรคตั้งแต่สมัยสมัชชาที่ 1 ในปี 1942 จนถึงสมัชชาที่ 4 ครั้งล่าสุดในปี 1982 นั้น ทุกคนได้เคยผ่านการศึกษอบรมจากสถาบันมาร์กซ์-เลนิน ในกรุงปักกิ่งมาแล้วทั้งสิ้น ซึ่งโรงเรียนสอนการเมืองของจีนนี้ เปิดอบรมตั้งแต่ปี 1951-1965 และเปิดสอนทั้งหมด 3 รุ่น คือ รุ่นแรกตั้งแต่ปี 1951-1952 มีคนเรียนจาก พท. 20 คน รุ่นที่ 2 ปี 1954-1956 มีคนเรียน 50 คน รุ่นที่ 3 ปี 1963-1965 โดยในปี 1963 มีคนเรียน 11 คน ปี 1964 มีคนเรียน 10 คน และปี 1965 มีคนเรียน 18 คน⁴⁶ จากจำนวนผู้ที่เรียนในสถาบันการเมืองในประเทศจีนนั้น สามารถลำดับรายชื่อจากคณะกรรมการกลางบริหารพรรคคอมมิวนิสต์ไทยตั้งแต่สมัชชาครั้งที่ 1 ถึงครั้งที่ 4 ดังนี้คือ

4.2.1 คณะกรรมการบริหารพรรคสมัชชาที่ 1 ปี 1942 ประกอบด้วย ทรงนพคุณ เป็นเลขาธิการ และมีกรรมการอีก 5 คนคือ วิรัช อังคदार ธง แจ่มศรี คำรึห์ เรืองสุธรรม ประเสริฐ เอี้ยวฉาย นิตย พงษ์คาบเพชร

4.2.2 คณะกรรมการบริหารพรรค สมัชชาที่ 2 ปี 1951 ประกอบด้วยคณะกรรมการเมือง 6 คน คือ ทรง นพคุณ วิรัช อังคदार ประเสริฐ เอี้ยวฉาย ธง แจ่มศรี คำรึห์ เรืองสุธรรม นิตย พงษ์คาบเพชร โดยมี ทรง นพคุณ เป็นเลขาธิการ และมีกรรมการอีก 6 คนคือ พายัพ อังคะสิงห์ ประสิทธิ์ เทียนศิริ วิโรจน์ อ่ำไพ สุริย์ สีสุวรรณ อุคม สีสุวรรณ และประเสริฐ ทรัพย์สุนทร

4.2.3 คณะกรรมการบริหารพรรคสมัชชาที่ 3 ปี 1961-1981 ประกอบด้วย เจริญ วรรณงาม เป็นเลขาธิการ และมีคณะกรรมการเมืองอีก 6 คนคือ วิรัช อังคदार ธง แจ่มศรี คำรึห์ เรืองสุธรรม ประสิทธิ์ ตะเพียนทอง ทรง นพคุณ อุคม สีสุวรรณ และเป็นกรรมการอีก 7 คนคือ สิ้น เต็มลิ้ม สุเทพ วงศ์ใหญ่ นิตย พงษ์คาบเพชร ศักดิ์ สุภาเกษม เปลื้อง วรรณศรี โปยม จุฬานนท์ และอัศนีย์ พลจันทร

4.2.4 คณะกรรมการบริหาร พท. สมัชชาที่ 4 ปี 1982 ประกอบด้วย วิรัช อังคदार อุคม สีสุวรรณ (ลาออก) สิ้น เต็มลิ้ม (ถูกจับ) วินัย เพิ่มพูนทรัพย์ ประจวบ

⁴⁶ โปรดดูรายละเอียดใน "เปิดกรุศูนย์การนำ พท." สยามใหม่ ปีที่ 2 ฉบับที่ 66 (18 ก.ย. 2526), หน้า 30-32 และ "อุคม สีสุวรรณ เลขาธิการพรรคคนใหม่" สู่นาคค., (4-10 เมษายน 2525) หน้า 10. และดูในภาคผนวก ง. หน้า 104-108.

เรืองรัตน์ (ถูกจับ) ชวลิต ทัพขวา, วิบูลย์ เจนไชยวัฒน์ (ถูกจับ) เปลื้อง วรรณศรี ชำนาญ
บรรจงเกลี้ยง มาโนช.เมธางกูร ประสิทธิ์ ตะเพียนทอง บัณฑิตา สัจจะพันธ์ เรือง เมฆไพบูลย์
ชลธิรา สัตยาวรรณา (ถูกจับ) ธิดา ดาวรเศรษฐ (มอบตัว) ซึ่งมี 7 คนแรกเป็นคณะกรรมการเมือง⁴⁷

จากจำนวนคณะกรรมการบริหารพรรคตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ ผู้ที่เคยเข้าไปศึกษา
อบรมในสถาบันการเมืองที่กรุงปักกิ่งถึง 2 ครั้ง จำนวน 8 คนคือ เจริญ วรรณงาม วิรัช อังค-
ถาวร ธง แจ่มศรี คำรึห์ เรืองสุธรรม ประสิทธิ์ ตะเพียนทอง นิตย พงษ์ดาบเพชร ศักดิ์
สุภาเกษม ประเสริฐ ทรัพย์สุนทร (ลาออก) และทั้ง 8 คนนี้ เป็นผู้ที่เข้าไปศึกษาในรุ่นแรก
และรุ่นที่ 2 คือ ตั้งแต่ปี 1951-1956 ซึ่งเป็นช่วงของการเริ่มก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประ-
เทศไทย และในจำนวนทั้ง 8 คนนี้ บุคคลที่อยู่ในตำแหน่งกรรมการเมืองของพรรคทุกสมัย คือ
วิรัช อังคถาวร และธง แจ่มศรี ส่วน คำรึห์ เรืองสุธรรม ดำรงตำแหน่งกรรมการเมือง 3 สมัย
ตั้งแต่สมัยสมัชชาที่ 1-3 และถูกจับก่อนการประชุมสมัชชาผู้แทนครั้งที่ 4 และนางนิตย พงษ์ดาบเพชร
นั้น ดำรงตำแหน่งกรรมการเมือง 2 สมัย คือ สมัยสมัชชาที่ 1-2 และประสิทธิ์ ตะเพียนทอง ดำรง
ตำแหน่งกรรมการเมืองเพียงสมัยเดียวคือปี 1961-1981⁴⁸

ความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นระหว่าง พคท. และ พคจ. นั้นนับว่ามีมานานเท่ากับอายุของ พคท.
และบุคคลระดับนำของ พคท. ตั้งแต่การก่อตั้งพรรค จนถึงปัจจุบันก็เป็นกลุ่มผู้นำกลุ่มเดิมที่ผูกขาด
การบริหารพรรคมาตลอด จึงทำให้เห็นว่าการถ่ายเทคณาวิธิตระหว่งเงินกับ พคท. นั้นมีอยู่
ตลอดเวลา นับตั้งแต่การตีความตามอุดมการณ์ที่เคร่งครัดตามแบบเหมา เจ๋อตุง ที่กลุ่มแกนนำ
ของพรรคได้รับการศึกษามาจากจีน และจนกระทั่งการเปลี่ยนแปลงการตีความทางอุดมการณ์ใน
ระยะหลัง พคท. เอง ก็ยังคงมีแนวทางที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับจีนอีกด้วย และกลุ่มผู้นำของ
พคท. เองก็เดินทางไปแลกเปลี่ยนทัศนะกับผู้นำของจีนเสมอ ดังที่ วิรัช อังคถาวร ก็มักจะเดิน

⁴⁷ สีน เติมลิม ประจวบ เรืองรัตน์ วิบูลย์ เจนไชยวัฒน์ ถูกจับเมื่อวันที่ 21 เมษายน
2530 อ่านรายละเอียดใน "ผู้นำ พคท. ถูกจับ" มติชน (22 เมษายน 2530) หน้า 1, 16.

⁴⁸ ดูรายละเอียดใน "เปิดกรุ่นปฏิวัติไทย สถาบันมาร์กซ์-เลนิน" สู่นาคค, หน้า
12-14, "เปิดกรุ่นผู้นำ พคท." สยามใหม่, หน้า 30-32 และ "อุดม สีสวรรณ
เลขาธิการพรรคคนใหม่" สู่นาคค, หน้า 10, "จากหลังสมัชชา 4 พคท." สู่นาคค,
(7 พฤศจิกายน 2525) หน้า 16.

ทางไปจีนปีละ 2-3 ครั้ง⁴⁹ และผู้นำคนสำคัญของ พคท. ก็เคยพบปะหารือกันในปีกึ่ง เพื่อขอความสนับสนุนและความช่วยเหลือจากจีน⁵⁰

เท่าที่ได้กล่าวไว้ในบทนี้ จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงการตีความทางอุดมการณ์ระหว่าง พคท. และ พคจ. ในช่วงตั้งแต่ปี 1969-1982 นั้น ได้มีลักษณะของการกำหนดแนวทางและขึ้นกันอยู่ตลอดเวลา และยังมีแนวทางในการปฏิบัติที่เชื่อมต่อกัน และซ้อนทับกันอยู่อย่างชัดเจน ทั้งจากการประกาศแนวทางทฤษฎี และประโยคคำพูดของทั้งสองฝ่ายที่พูดในที่ต่าง ๆ ซึ่งจะสอดคล้องประสานต่อกันและในช่วงเวลาเดียวกันอีกด้วย ซึ่งจะสามารถแสดงให้เห็นด้วยตารางดังต่อไปนี้

ลำดับการเปลี่ยนแปลงการตีความทางอุดมการณ์ ระหว่างปี 1969-1982

พรรคคอมมิวนิสต์จีน	พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย
1969 - 1976 จีนยึดถือลัทธิมาร์กซ์-เลนิน และแนวความคิดเหมา เจ๋อ ตุง โดยเฉพาะแนวทางปฏิวัติทางชนชั้นภายในจีนได้ยึดถือแนวความคิดเหมา เจ๋อ ตุงอย่างเคร่งครัด และสำหรับการปฏิวัติทางสากล จีนได้ยึดถือหลัก 2 ค่าย คือ	1969 - 1976 พคท. ยึดถือลัทธิมาร์กซ์-เลนิน และแนวความคิดเหมา เจ๋อ ตุง โดยเฉพาะ พคท. ถือว่า แนวความคิดเหมา เจ๋อ ตุง เป็นจุดสุดยอดแห่งลัทธิมาร์กซ์ที่ใช้ชี้นำการปฏิวัติสังคมไทยอย่างเคร่งครัดมาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งพรรค

⁴⁹ "ตีแผ่ความจริงที่เกิดขึ้นในศูนย์การนำ พคท." เอกสารกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) ในการประชุมที่หอประชุมกิตติขจร โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า 12 พฤษภาคม 2525 ตีพิมพ์ใน มติชน, 13 พฤษภาคม 2525, หน้า 2-4.

⁵⁰ ศุภราช เอย์คิน ปันดคา เลิศล้ำอำไพ บรรณาธิการ, สรรนิพนธ์ เต็ง เสี่ยว ผิง และสหาย, (กรุงเทพ : โรงพิมพ์พิมพ์เนต, มกราคม 2527) หน้า 216.

พรรคคอมมิวนิสต์จีน	พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย
<p>จักรพรรดินิยมและสังคมนิยม โดยจีน ทำหน้าที่ต่อต้านจักรพรรดินิยมอเมริกา ร่วมกับประเทศสังคมนิยมอื่น ๆ โดย เฉพาะจีนร่วมมือกับรัสเซีย-เวียดนาม ต่อต้านสหรัฐอเมริกาในสงคราม เวียดนาม</p>	<p>เป็นต้นมา โดยวางศัตรูหลักไว้ที่ สหรัฐอเมริกา และรัฐบาลไทย พคท. ได้ประกาศก่อตั้งกองทัพปลด แอกประชาชนแห่งประเทศไทย (ทพท.) เพื่อขยายสงครามประ- ชาชน ต่อต้านรัฐบาลที่เป็นพันธมิตร ในองค์การซีโต้กับอเมริกา อันถือ เป็นส่วนหนึ่งของการสนับสนุน เวียดนามทำสงครามต่อต้าน อเมริกาในอินโดจีน</p>
<p>1969 จีนกับรัสเซียปะทะกันที่แม่น้ำอุสุริ (Usuri) ขณะเดียวกับที่จีนกับสหรัฐ อเมริกาเริ่มเปิดการเจรจาทางการ ทูตและหา路子ทางยุติสงครามเวียดนาม และรัสเซียเสนอระบบความมั่นคง ร่วมกันในเอเชีย</p>	
<p>1972 ประธานาธิบดีนิกสันมาเยือนจีน และ ประธานเหมา เจ๋อตุง ได้กล่าวว่า ศัตรูที่แท้จริงของจีนคือ รัสเซีย</p>	
<p>1973 โจว เอิน ไทล นายกรัฐมนตรีจีนขณะ นั้นกล่าวว่า ระบบความมั่นคงร่วมกัน แห่งเอเชียที่รัสเซียเสนอมานั้นก็เพื่อ การปิดล้อมจีน</p>	
<p>สิงหาคม 1977 จีนประกาศทฤษฎีสามโลกคัดค้าน สังคมนิยม และจักรพรรดิ- นิยม โดยมีเป้าหมายโจมตีหลักที่สังคม จักรพรรดิโซเวียตรัสเซีย โดยกล่าว โจมตีโซเวียตว่าเป็นประเทศพินอานาจ</p>	<p>ตุลาคม 1977 พคท. ประกาศนำเอา ทฤษฎีสามโลกมาเป็นแนวทางใน การปฏิวัติและคัดค้านสังคมนิยม- จักรพรรดินิยมโซเวียต และจักรพรรดิ- นิยมอเมริกา เป็นศัตรูสำคัญโดย</p>

พรรคคอมมิวนิสต์จีน

พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย

- ทุนนิยมขึ้นมา และโลกสังคมนิยมไม่ดำรง
อยู่อีกต่อไปแล้ว
- พฤศจิกายน 1977 เวียดนามปฏิเสธจีนต่อต้าน
โซเวียต
- ธันวาคม 1977 จีนตัดสินใจเข้าข้างกัมพูชา
พอสพตต่อต้านเวียดนาม
- มกราคม 1978 จีนกล่าวหาว่าเวียดนาม
กระทำการเป็นผู้รุกราน (act of
aggression)
- เมษายน 1978 เต็ง เสี่ยว ผิง พูดว่า เขต
ปฏิบัติงานของ พคท. เป็นด่านหน้าป้อง-
กันการรุกรานของเวียดนาม
นายหลี่ เซียน เทนียน รองนายก-
รัฐมนตรีของจีน กล่าวว่ารัสเซียเป็น
ประเทศมหาอำนาจที่มาที่หลังจึงมีความ
กระหายสงครามและต้องการแผ่ขยาย
อำนาจ และอิทธิพลที่คุกคามประเทศที่
กำลังพัฒนา และประเทศที่ตั้งตัวเป็นกลาง
- มกราคม 1979 นายเก็ง เปี้ยว กรรมการกลาง
พคจ. และเลขาธิการกองบัญชาการทหาร
ต่อสถานการณ์ในแหลมอินโดจีน กล่าวว่า
พคท. จะเป็นด่านหน้าที่สำคัญเพื่อช่วยเหลือ
กัมพูชาและ พคท. มีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการ
สนับสนุนกัมพูชา
- กล่าววว่าโซเวียตเป็นประเทศจักร-
พรรคนิยมที่ใหญ่ เสือคลุมสังคมนิยม.
- ธันวาคม 1977 ผู้แทน พคท. ประชุมร่วม
กับกัมพูชาฝ่ายพอสพต ต่อเวียดนาม
- ตุลาคม 1978 ฟาม วัน ดง กล่าวว่า
เวียดนามจะไม่สนับสนุน พคท.
และเวียดนาม ลาว กัมพูชา ขับพคท.
ออกจากดินแดนทั้ง 3 ประเทศ
- กุมภาพันธ์ 1979 พคท. กับกัมพูชาฝ่าย
พอสพตตกลงปฏิบัติร่วมกันฉันทันท์พรรค
พี่น้องเพื่อต่อต้านเวียดนาม
- เมษายน 1979 พคท. คัดค้านลัทธิครอง
ความเป็นเจ้า พคท. ลดการโจมตี
รัฐบาลไทย และสหรัฐอเมริกา และ
หันมาต่อต้านโซเวียตและเวียดนาม
โดยจัดให้เป็นศัตรูเฉพาะหน้าและ

พรรคคอมมิวนิสต์จีน

พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย

เมษายน 1979 เต็ง เสี่ยว ผิง กล่าวกับนายกรัฐมนตรีเกรียงศักดิ์ ว่า ลัทธิครองความเป็นเจ้ากำลังคุกคามอย่างหนักต่อสันติภาพและความมั่นคงของโลก โดยเฉพาะบริเวณเอเชียอาคเนย์ ภายหลังจากที่เวียดนามรุกรานกัมพูชาในเดือนมกราคม และจีนทำสงครามสังฆอนเวียดนามในเดือนกุมภาพันธ์

กรกฎาคม 1979 สีหนุได้รับคำบอกเล่า จาก ฮัน เนียน หลง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงต่างประเทศจีนว่า จีนยอมปิดสถานีวิทยุเสียงประชาชนแห่งประเทศไทยที่อยู่ทางตอนใต้ของจีน เพื่อแลกเปลี่ยนกับความช่วยเหลือของรัฐบาลไทยในการขนส่งอาวุธไปช่วยเขมรแดงพลพรรค

กันยายน 1979 นายทาน เนียน หลง หัวหน้าคณะผู้แทนจีนประจำสหประชาชาติ กล่าวว่าโซเวียตได้ใช้ความละโมภของเวียดนาม และใช้การรุกรานของเวียดนามเป็นเครื่องมือ ที่เป็นส่วนหนึ่งของแผนที่จะทำให้ความมั่นคงร่วมกันในเอเชียเป็นจริง

กล่าวว่าโซเวียตทำการปฏิบัติส่งออกเข้าไปในกัมพูชา โดยความร่วมมือจาก เฮง สัม ริน และระบุว่าจักรพรรดินิยมอเมริกาอยู่ในฐานะรับและสังคมนิยมอเมริกาอยู่ในฐานะรุก ความพยายามของโซเวียตในย่านนี้ ก็คือ อาศัยอินโดจีนมุงยึดครองไทย และแผ่อิทธิพลเข้าครอบครองภูมิภาคนี้

พฤษภาคม 1979 พทท. ประกาศจะสนับสนุนและพิทักษ์เอกราชอธิปไตยของประชาชนกัมพูชาอย่างเด็ดเดี่ยว พทท. กล่าวว่า การที่จีนตอบโต้การรุกรานของเวียดนาม ที่ทำสงครามสังฆอนนั้น เป็นสิ่งจำเป็นและเป็นธรรม

กรกฎาคม 1979 หนังสืออภิปัตย์ของ ศนท. ในฐานที่มั่นปฏิวัติกล่าวว่า โซเวียตเป็นจักรพรรดินิยมที่มาทีหลังที่ต้องการเข้าไปแย่งดินแดนที่จักรพรรดินิยมเก่าครอบครอง และหาทางขับอิทธิพลจักรพรรดินิยมเก่าออกไป แล้วดำเนินนโยบายขูขู่ครีคและปลัมสคมส์สืบทอดจากจักรพรรดินิยมตัวเก่า

พรรคคอมมิวนิสต์จีน

พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย

ตุลาคม 1979 - รองนายกรัฐมนตรีนาย จี
เปง ฟาย ให้สัมภาษณ์ว่า พคท.
ควรสร้างแนวร่วมกับรัฐบาลไทยเพื่อ
ตอบโต้การข่มขู่ของเวียดนาม

- เอกสารหมายเลข 3 ของ พคท.
ชี้แนะภาระหน้าที่ และทิศทางงานให้
เร่งเปิดโปง และต่อต้านแผนการ
รุกราน และครองความเป็นจ้าวของ
โซเวียต-เวียดนาม

ธันวาคม 1979 จีนส่งอาวุธข้ามชายแดนไทย
ให้แก่กองกำลังทหารเขมรแดงพอสพต

7 กรกฎาคม 1979 กบชป. เปิดฉากโจมตี
เวียดนามอย่างร้ายแรงว่าเวียดนาม
ได้ส่งกำลังเข้าใกล้ชายแดนไทยและ
เตรียมพร้อมจะรุกรานไทย

11 กรกฎาคม 1979 วสพท. ออกอากาศ
กระจายเสียงเป็นวันสุดท้าย

จากตารางที่สำคัญการเปลี่ยนแปลงการตีความทางอุดมการณ์ และการดำเนินยุทธศาสตร์
ทั้งของ พคท. และ พคจ. นั้น สามารถให้คำอธิบายโดยสังเขปได้ว่า การตีความทางอุดมการณ์
ของ พคท. นั้นมีลักษณะที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับการเปลี่ยนแปลงการตีความทางอุดมการณ์ของจีน
และเป็นไปใน ท่วงทำนองที่ซ้อนทับกันพอดี ทั้งโดยหลักการ เหตุผล และแนวทางปฏิบัติ ซึ่งสามารถ
ที่จะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายใน พคท. นั้น ทำให้เชื่อได้ว่าน่าจะมี
สาเหตุการเปลี่ยนแปลงที่มาจาก การขึ้นนำของจีน กล่าวคือ เมื่อจีนประกาศทฤษฎีใหม่เพื่อกำหนด
ยุทธศาสตร์ใหม่ของจีนครั้งใด พคท. ก็จะมีการปรับเปลี่ยนในทิศทางเดียวกันกับจีนไปทุกครั้ง
และเป็นไปใน ช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกันอีกด้วย นอกจากนี้จากที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ในด้านความ
สัมพันธ์ขององค์กรนำของพรรคทั้งสองที่มีประวัติศาสตร์ที่ใกล้ชิดกัน และเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมา
แต่ตั้งแต่การก่อตั้งพรรค และการที่ พคท. ได้ส่งผู้ปฏิบัติงานระดับนำของพรรคเข้าไปศึกษาในสถาบัน
มาร์กซ์-เลนิน ที่กรุงปักกิ่ง ตั้งแต่ทศวรรษ 1950-1960 เป็นต้นมา และการที่ผู้นำของ พคท. เอง
ก็มักจะเดินทางเข้าไปพบปะปรึกษานักวิชาการ และขอความช่วยเหลือสนับสนุนจากจีนมาทุกระยะ ก็
ทำให้เกิดการหล่อหลอมทางความคิดที่เป็นทัศนะจีนมากยิ่งขึ้น สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นในทางปฏิบัติ
จากการเปลี่ยนแปลงการตีความทางอุดมการณ์ พคท. ที่เกิดขึ้นในช่วงปี 1969-1982 ด้วยแล้ว

ได้เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นว่าทั้งในด้านองค์การบริหาร และอุดมการณ์ของ พคท. กับ พคจ. นั้น แท้ที่จริงแล้ว ก็เป็นองค์กรที่ซ้อนกันอยู่ และยึดถืออุดมการณ์เดียวกันซึ่งหากองค์กรหลักคือ พคจ. เกิดการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ก็ตาม ก็จะมีผลให้ พคท. เกิดการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ซึ่งทั้งหมดที่กล่าวมานี้ย่อมมีผลกระทบต่อการศึกษาของ พคท. โดยตรง ซึ่งจะได้กล่าวในบทที่ 4 ต่อไป

ศูนย์วิทยพัทธยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย